

PREDLOG

Dopuna

Strateškog plana Zelene liste Srbije za period 2022–2024.

Vrnjačka banja, 23.septembar 2023.

Ova Dopuna Strateškog plana saveza organizacija civilnog društva Zelena lista Srbije pripremljena je u okviru programa EKO-SISTEM Podrška reformama u životnoj sredini i osnaživanja mreža udruženja građana koje se bave zaštitom životne sredine, koji sprovode Mladi istraživači Srbije uz podršku Švedske preko Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA).

Javne politike korišćene u izradi Strateškog plana

U procesu pripreme ovih Dopuna korišćeni su pre svega dokumenti javnih politike koji se tiču klimatske politike, posebno politike prilagođavanja klimatskim promenama. To su:

Zakon o klimatskim promenama

Strategija niskougljeničnog razvoja

Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan (u pripremi: nacrt u javnoj raspravi)

Program prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove sa Akcioniom planom (u pripremi: radna verzija u ranim javnim konsultacijama)

Korišćeni su i Izveštaji iz senke – deo o klimatskoj politici Koalicije 27.

Vizija i misija Zelene liste Srbije

Dopuniti Viziju Zelene liste Srbije tako da glasi:

Savez ekoloških organizacija “Zelena lista Srbije “je lider u očuvanju i zaštiti životne sredine, **borbi protivu klimatskih promena i prilagođavanju na izmenjene klimatske uslove**, kao i promociji zelene ekonomije i održivog razvoja

Dopuniti Misiju Zelene liste Srbije tako da glasi:

Savez ekoloških organizacija “Zelena lista Srbije “ kao mreža lokalnih ekoloških organizacija javnim zastupanjem, obrazovanjem, informisanjem i podsticanjem

aktivizma građana doprinosi očuvanju prirodnih resursa, **borbi protivu klimatskih promena i prilagođavanju na izmenjene klimatske uslove** i poboljšanju kvaliteta života građana Srbije kroz uspostavljanje sistema upravljanja otpadom u Srbiji u skladu sa principima cirkularne i zelene ekonomije i ciljevima održivog razvoja.

Analiza okruženja

Poslednjih godina sve veći značaj dobija borba protivu klimatskih promena i naponi za prilagođavanje izmenjenim klimatskim uslovima. Ova problematika direktno je povezana sa borbom za očuvanje životne sredine na različitim područjima pa na području upravljanja otpadom, zelene ekonomije i održivog razvoja, što su i glavna područja delovanja Zelene liste i članica.

Prema Programu prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove sa Akcioniom planom, Srbija se zagreva više i brže od globalnog proseka. Istovremeno, Srbija se suočava za značajnim ekstremnim klimatskim i vremenskim epizodama (toplotni talasi, suše, požari, poplave, klizišta, odroni, pojačavanje zagađenja vazduha, vode, zemljišta, ugrožavanje javnog zdravlja...) koje prouzrokuju velike materijalne i finansijske gubitke, ugrožavaju kvalitet života, zdravlje i živote ljudi.

Procenjuje se da će učestalost i intenzitet klimatskih opasnosti prouzrokovanih klimatskim promenama povećavati u budućnosti, sa jasnim trendom promena do sredine 21 veka. Zato je neophodna istovremena primena mera mitigacije (ublažavanje i sprečavanja klimatskih promena) i mera adaptacije (prilagođavanja izmenjenim klimatskim uslovima).

Zakon o klimatskim promenam i druga strateška dokumenta u ovom trenutku ne obavezuju lokalne samouprave da donose posebne dokumente borbe protivu klimatskih promena i prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove ali svakako ova problematika treba da bude definisana u nizu drugih dokumenata kao što su lokalni planovi razvoja, prostorni urbanistički planovi, planovi zaštite životne sredine, planovi zaštite vazduha, upravljanja otpadom, energetske efikasnosti, javnog zdravlja, planovi za vanredne događaje i dr.

Koalicija 27 u svojim “Izveštajima iz senke” navodi da se Zakon u klimatskim promenama veoma sporo i nedosledno sprovodi (nije usvojen veći broj podzakonskih akata neophodnih za promenu zakona), da se strateška dokumenta dugo pripremaju i dr. tako da se ocenjuje da je postignut veoma ograničen napredak u sprovođenju mera za ublažavanje klimatskih promena ili njihovo prilagođavanje. U preporukama poslednjeg Izveštaja za 2022. naglašava se da je potrebno integrisati pitanja klimatskih promena u proces izrade planova razvoja jedinica lokalne samouprave, i kroz usvajanje odgovarajućih podzakonskih akata na osnovu Zakona o klimatskim promenama uspostaviti mehanizam za praćenje razvoja i rada jedinica lokalne samouprave na pitanjima ublažavanja i prilagođavanja na klimatske promene. Takođe preporučuje se povećanje kapaciteta lokalnih samouprava kroz povećanje broja i veština državnih službenika koji se bave klimatskim promenama. Nažalost ove preporuke ne uočavaju važnost uloge civilnog sektora u promociji, edukaciji, informisanju i kreiraju javnih politika o klimatskim promenama.

Analiza kapaciteta Saveza

Kapaciteti Zelene liste i članica za značajnije aktivnosti u oblasti borbe protivu i za prilagođavanje klimatskim promenama su veoma skromni i zato je neophodno, pored dopune strateških dokumenata, kontinuirano realizovati obuke članica, razviti projekte u ovoj oblasti, informativne, edukativne i promotivne aktivnosti, uključiti se u kreiranje javnih politika na nacionalnom a posebno na lokalnom nivou koje obuhvataju i borbu protivu klimatskih promena i za prilagođavanje izmenjenim klimatskim uslovima.

Specifični problemi i strateški prioriteti

Analiza stanja pokazuje da građani i građanke takođe nisu i dalje tačno, dovoljno i pravovremeno informisani ni o problematici klimatskih promena, posebno o

potrebnim i mogućim aktivnostima neophodnim za smanjenje klimatskih promena i za prilagođavanje izmenjenim klimatskim uslovima, kao i o njihovoj tesnoj povezanosti sa upravljanje otpadom (divlje i nesantitarne deponije, proizvodnja metana, požari in dr.) i zaštitom životne sredine u celini, zelenom ekonomijom i održivim razvojem. Građani i građanke nisu informisani o tzv Digitalnom atlasu klima Srbije i nisu osposobljeni da prate i preuzimaju podatke o do sada osmotrenim i prognoziranim trendovima promene klima u narednom periodu koji se odnose na njihove lokalne zajednice i lokalna područja.

U svakom od definisanih strateških problema (proširenje područja, kontinuirana edukacija, informisanje, jačanje svesti, javno zagovaranje, jačanje kapaciteta ZLS i članica) kojima će se baviti Zelena lista i članice dodati i **“ublažavanje i sprečavanja klimatskih promena i prilagođavanje izmenjenim klimatskim uslovima”**.

Strateški ciljevi i očekivani rezultati

U svakom od definisanih strateških ciljeva (povećano aktivno učešće građana Srbije u kreiranju i sprovođenju javnih politika, poboljšanje podsticajnog političkog i pravnog okvira, jačanje kapaciteta, vidljivosti i uticaja ZLS, članica i partnera, kao i njihovih mreža) koje će realizovati Zelena lista i članice dodati i **“ublažavanje i sprečavanja klimatskih promena i prilagođavanje izmenjenim klimatskim uslovima”**.

Aneks 1 – Akcioni plan sprovođenja strateškog plana Zelene liste Srbije za period 2022–2024.

U skladu sa dopunom strateških ciljeva dopuniti i odgovarajuće aktivnosti u Akcionim planu ZLS

Skupština Zelene liste Srbije